СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 193. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 20. серпня 1931. VOL. XXXIX. No. 193. Jersey City, N. J., Thursday, August 20, 1931. THREE CENTS.

УВАЖАЮТЬ ДОВГИ І ТАРИФИ ПРИЧИНОЮ ЕКОНОМІЧНОЇ КРІЗИ

ВІЛІЄМСТАВН. — В Політичнім Інституті дебатовано над світовою депресією. Професор Т. Е. Ґреґорі з Менчестер университету підчеркнув, що слушним було британське становище, яке обстоювало цілковиту ліквідацію воєнних довгів і репарацій. Бо саме довги і репарації, а за ними і високі тарифи, стали головною причиною теперішньої світової економічної кризи.

Ґреґорі заявив, що плян Йонґа є вже мертвим, бо він є опертий на твердих цінах, а їх нема. Він казав далі, що нічого не вийде з конференцій у справі роззброєння, ні з мораторій, поки не скінчиться з воєнними довгами і репараціями. Але, говорив професор Ґреґорі, на те прийдеться ще ждати яких 7 літ, а то через ріжних політиків, котрі будуть крутити з розвязкою.

Погляди проф. Ґреґорі поділяли многі інші економісти і політики.

ФИЛИПИНЦІ ОБУРЕНІ НА АМЕРИКУ.

МАНІЛЯ. — В филипинській леґіслятурі прийшло до гострих атаків, звернених у сторону Злучених Держав. Промовець, Мануель Роксас, критикував зарядження властей стейту Каліфорнія, з якого проганяють Филипинців. Він підчеркнув, що це поступовання не є звернене проти поодиноких осіб чи проступників, але проти филипинського народу як такого. Роксас закінчив промову тим, що Филипини мусять стати незалежними, бо доперва тоді будуть могли відплатитись Американцям подібною мірою і коли їх проганятимуть з Америки, вони проженуть Американців з Филипин.

ЖІНОК ЩОРАЗ БІЛЬШЕ.

ВАШИНҐТОН. — Цензусове Бюро стверджує на підставі перепису, що за останнє десятьліття жіноче населення Злучених Держав процентово зросло в порівнанню з мужеським. В 1930 р. було між білими 102.5 мущин на 100 жінок, а в 1920 р. було 104 мущин на 100 жінок.

Між Муринами жінки становлять більшість, бо на 97 мущин припадає 100 жінок.

ЗАНОСИТЬСЯ НА ЧЕТВЕРТИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ.

МОНТЕВІДЕО. — Ліві соціялісти плянують скликати соціялістичну конвенцію й утворити „Четвертий Інтернаціонал”, в якого склад входили би соціялісти країв Полудневої Америки. В той спосіб хочуть вони довести до обєднання ріжних соціялістичних ґруп, які себе взаїмно поборюють.

НЕ ЗНАТИ, ЩО ДІЄТЬСЯ НА КУБІ.

ГАВАНА. — Правительство ще більше зогострило цензуру. Та мимо неї є відомости, що повстанці одержали зі Злучених Держав допомогу в людях і зброї.

Уряд каже, що він є паном ситуації. Але великим паном не є, коли завів таку гостру цензуру, що не дозволяє ні своїм ні чужим кореспондентам писати про положення острова.

РУЗВЕЛТ І ТАМАНІ ГОЛ.

ОЛБАНІ. — Нюйорський ґовернор Рузвелт, запитаний про те, чи істнує між ним і Тамані Гол напруження, відповів, що такі верзії треба брати на рахунок горячих днів.

ЦІНИ НА НАФТУ ПІДНЕСЛИСЯ.

КІЛЬҐОР (Тексас). — Зприводу розпоряджень двох ґовернорів, а то Мурея з Оклаґоми і Стерлинґа з Тексас, у справі замкнення нафтових жерел і припинення надпродукції нафти і спадання цін на нафту, зредуковано продукцію нафти на 1,000,000 бочок денно. Вислід з цього був такий, що вже тепер годяться платити 25 центів більше за бочку нафти, а ґовернори хочуть піднести ціну до $1.

$600,000,000 НА БУДОВИ.

ВАШИНҐТОН. — „Поблик Ютілітіс” запевнили президента Гувера, що видадуть у біжучім році $600,000,000 на розбудову підприемств, щоби в той спосіб дати роботу безробітним.

„ЗОЛОТО Й БРАТЕРСТВО”.

МОНТЕВІДЕО. — Арґентинська ґазета „Ля Насіон” пише, що американські банкирі домагаються звороту від Арґентини позичок на суму $50,000,000. Вивіз золота з Арґентини означає в теперішню хвилю економічної депресії нову кризу. Та, каже „Ля Насіон” в артикулі „Золото й братерство”, нещастя Арґентини не обходить американських банкирів. Їх поступовання, каже ґазета, не йде в парі з тими словами, які проголошував в Арґентині президент Гувер, говорячи про братерство.

ПРОСИЛА ОХРЕСТИТИ.

ҐРІНВІЧ (Конетикот). — Лоренс Рутріо повідомив поліцію, що оставив на дорозі автомобіль, а коли вернувся до нього, застав у нім малу дитину — немовля, гарно приодіте й добре підгодоване з карткою: „Ця дитина є католицькою. Охрестіть її, прошу вас. Я не маю пристановища для неї. Подбайте за неї. Дякую”.

ВІДКРИВАЮТЬ ЛИСТИ ЦІСАРЯ ФРАНЦА ЙОСИФА І.

Передостаннього австрійського цісаря Франца Йосифа І., котрого назагал уже майже зовсім забуто, не дивлячися на його довге панування, знову пригадали собі дещо, коли деякі віденські ґазети добули та опублікували листи цісаря, писані до свого сина Рудольфа, що згинув траґічною смертю в Маерлінґу.

Ґазети хочуть зробити з цих листів доказ, що цей цісар, відомий світови як неприємний, холоднокровний, педантичний старець, що запрацьовувався коло роботи, яку міг зробити клерк, був у дійсности ніжним батьком, гордим на поступи свого сина в науці. Наділі листи показують, що цісар давав синови вічні науки про чемність, приличне заховання, пильність та про те, які то обовязки син має супроти батька, родини й монархії. Як відомо, син опісля пішов проти всіх тих обовязків.

ЖІНКА КІРТЕНА ДІСТАЛА ВЕЛИКУ НАГОРОДУ.

Свого часу дісельдорфські поліцийні власти обіцяли були високу нагороду тим особам, що причиняться до викриття дісельдорфського опира. Після смерти Кіртена зголосилося по ту нагороду аж 80 осіб. Але дістало лише 14. Найбільшу нагороду в висоті 9 тисяч німецьких марок дістала жінка Кіртена, котра, по думці поліцийних властей, найбільше причинилася до того, що поліція спіймала дісельдорфського опира. Інші особи дістали меншу нагороду. Всі разом дістали 15,000 нім. марок. З поліцийних урядовців ніхто не дістав нагороди.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД.

В Заґнанську, біля Кельц, бандити вбили касієра тартаку „Хальос”, Ернеста Мільстрефа, і зрабували йому течку з грішми, які він віз на виплату платні робітникам. Бандити, між якими була одна жінка, втікли.

СВИНЯ ПОКАЛІЧИЛА ДИТИНУ.

Віденські ґазети пишуть, що жінка одного робітника недалеко Відня понесла свому чоловікови до цегольні обід і оставила однорічну дитину на подвірю. Коли вона повернула до дому, знайшла дитину рез вух і носа. Виявилося, що дитину покусала свиня.

СКОЧИЛА З 300 МЕТРІВ ВИСОКОЇ ВЕЖІ.

У Парижи поповнила молода російська княгиня самогубство в цей спосіб, що скочила з 300 метрів високої вежі Айфля вниз і забилася. Княгиня Трубецькой утікла з Росії до Франції і втратила ввесь свій маєток. У Парижи пізнала вона богатого купця Обелінського і віддалася за нього. Але молода княгиня почувала себе нещасливою, а це викликало в неї душевний ростріп, а внаслідок цього самогубство.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ МОТОЦИКЛІСТА.

В Гуґенбурґу, 250 км. від Таліна, відбулися мотоциклеві переґони. Шість змаґунів було тяжко ранених у тих переґонах, наслідком нещасливого випадку, а один згорів живцем наслідком експльозії бензини.

В РОСІЇ БЮТЬ ЗМОБІЛІЗОВАНИХ ЖІНОК.

В островськім районі (Псков) комуніст Бородін оголосив мобілізацію жінок у віці від 16 до 60 літ на час жнив. Котра не явилася, цю казав Бородін вибити. Так покарано 200 жінок. За це його відкликано, даючи йому задля доказаних здібностей посаду на північнім Кавказі.

ДИРЕКТОР БАНКУ ФАЛЬШУВАВ ВЕКСЛІ.

В Кракові арештували директора Кооперативного Урядничого банку за те, що фальшував векслі, наслідком чого спричинив банкови шкоду на кількасот тисяч золотих.

ВЕЛИКИЙ ВОГОНЬ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

У місцевости Вазок на Словаччині вибух великий огонь. Згоріло 540 домів. Понад 2,000 населення осталося без мешкань. Шкода виносить десять міліонів чеських корон.

ПРОКАЗА В БЕРЛІНІ.

Оноді привели до берлінської клініки якогось робітника, хорого на страшну недугу прокази. Хорого ізолювали. Яким чином захорів робітник на ту страшну недугу — невідомо.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОҐРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1932.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у багатьох тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша й остання сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошення буде стільки дорожче коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить знаходитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотіли б, аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1932 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи” найдальше по день 30 серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи” на суму $10.00. Ці гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA”
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

З ЖИТТЯ НАШОГО УЧИТЕЛЬСТВА.

З днем 1 червня ц. р. покликано до чинної служби жінку траґічно погибшого сотника Юліяна Головінського, народню учительку в любачівськім повіті, паню Славу Головінську, яку після смерти чоловіка перенесено в нечинний стан. Після піврічної надуми переконався міністер Освіти і Віроісповідань, що жінка не може відповідати за мнимі чи хочби навіть дійсні провини чоловіка, та покликав п. Головінську до чинної служби, але переніс її у Кутно, на пограниччі Мазовша і Куяв, до 7-ми клясової школи в Домбровицах.

Здавалосяб, що перемогла справедливість і все в порядку. А що при цій нагоді розбито і зруйновано ще одну українську родину, над тим п. міністер перейшов до дневного порядку.

ТАНККОВА ВИТРЕВАЛІСТЬ.

У цирку Медрано в Парижі пописуються танцюристи, ставши до конкурсу витревалости в танку. Одна пара танцює вже 17 днів безупинно. Від часу до часу позволяють їм відпочати на чверть години на шатрових ліжках, які виносять на сцену. Перемучені падають на ліжка, піддаються масажові і знову зриваються до танку. Публика обсипує їх квітами, дарунками, а навіть грішми.

ЛИСТОВА ТАЙНА В ПРАКТИЦІ.

Дня 1 липня ц. р. трох поліцаїв і один аґент прийшли до абсольвента фільософії Миколи Баранського в Снятині і без ніякого судового доручення, приписаного законом, перевели ревізію. Ревізія тревала 4 і пів години і була така докладна, що кожну книжку чи записку перечитували і переглядали по кілька разів. Таку саму ревізію перевели у господаря Михайла Зінковського. В результаті нічого не знайшли, хоч у кожній майже книжці чи записці добачували щось нелеґальне. Показалося, що ревізію переводили на підставі почтової картки, висланої до Миколи Баранського в Снятині його братом Михайлом з Праги, на якій між іншими були слова: „посилку, за яку просив, одержиш”. Ці слова мали означати, що одержить ліки, які Михайло Баранський переслав одним купцем з Праги до Снятина. Поліція, що цензурує на почті листи, прочитавши слова, які видались їй підозрілими, зробила ревізію. Чи цензурування листів на почті є дозволене конституцією, що гарантує листову тайну?

ПОЖЕЖІ.

В Липі, пов. Товмач, згоріло 12 господарств. Вогонь викликали діти. — В Слобідці Джуринський, повіт Чортків, ударив грім у стайню господаря Стефана Чительницького. Згоріла стайня та стодола, а в них живий і мертвий інвентар. — В Рясні, пов. Берестя, згоріло 9 господарських загород. Підчас ратункової акції згинуло у вогні 6 осіб. — У Викторові, пов. Станиславів, зайнялася загорода Ів. Ткачищака і вогонь перекинувся на будинки Василя Медіда. Підчас пожежі 4-літня дитина Медіда вибігла з хати і сховалася до стодоли, де згоріла на вуголь. Згоріло також кілька штук худоби.

ПОЛЯКИ ПРОТИ РОЗСЛІДУ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВІДНОСИН БЕЗСТОРОННИМИ ЛЮДЬМИ

ЛОНДОН (З Українського Бюра). — Лондонський щоденник „Таймс” подав дня 9 серпня коротку телеґраму від свого кореспондента у Варшаві, що польський щоденник „Ілюстровани Курієр Цодзєнни” домагається від польського уряду, щоби він запротестував перед анґлійським урядом проти приїзду до Польщі двох анґлійських послів.

Ходить тут о візиту послів Джеймса Бара та Ріса Дейвиса. Джеймс Бар є проповідником шотляндської церкви та представляє в парляменті від 1924 р. округ Модервел. Ріс Дейвис є соціялістичним послом з Вестгафтона, в Ленкаширі; є він послом від 1921 року. Був у 1924 році заступником міністра внутрішніх справ.

„Ілюстровани Курієр Цодзєнни” каже, — так пише „Таймс”, — що ціллю їх візити до Польщі було підбурити населення проти польської держави та зруйнувати відносини, існуючі між Польщею та Україною. Це поступовання членів британського парляменту „Курієр” називає „небувалою провокацією”.

ПРАВА РОЗСЛІДУ ПАРЛЯМЕНТАРИСТІВ.

Як каже „Таймс”, подібні статті помістили теж краківський консервативний католицький „Час” та найбільший урядовий часопис, „Ґазета Польська”. Ці ґазети просто закидують анґлійським послам підбурювання Українців проти Польщі.

„Таймс” пояснює своїм читачам ці випади польських ґазет тим, що, мовляв, послів чужих парляментів в Европі вважається чимсь у роді урядових осіб. Крім цього — каже „Таймс” — такі подорожі більше перешкаджують угоді, ніж їй помагають. Одначе навіть „Таймс” признає, що посли Бар і Дейвис, прибувши до Львова, заховувалися супроти польського уряду зовсім коректно, бо заки говорили з Українцями, наперед відвідали польського воєводу.

ПОЛЯКИ ГРОЗЯТЬ ВІДПЛАТОЮ ЗА СЛІДСТВО ПОСЛІВ.

На слідуючий день, себто дня 10 серпня, „Таймс” подав ще довшу телеґраму про ту саму справу. В ній „Таймс” переповідає ще обширніше статтю „Курієра”. Польська ґазета, видно, обурена на послів за те, що вони приїхали до Галичини на слідство. Стаття наводить слова посла Дейвиса, які він нібито сказав у розмові з посолкою Рудницькою, що, мовляв, „Анґлія, Франція, Німеччина, Італія й Польща є членами Ліґи Націй, яка має обовязок боронити спільні ідеали, і як довго ці держави належать до цеї орґанізації, так довго якийнебудь посол парляменту котроїнебудь з тих держав є управненим поінформуватися на місці, чи держава трактує свої національні меншости згідно з засадами, які вона признає на міжнароднім форумі. „Курієр” остро виступає проти такого пояснювання міжнародних умов про Ліґу Націй. Коли анґлійські посли мішаються в польські справи, каже він, то польські посли захочуть розслідувати справи британські.

„ТАЙМС” ДОНОСИТЬ ПРО НОВІ РЕВОЛЮЦІЙНІ НАПАДИ.

По довшій перерві — каже „Таймс” — у Східній Галичині за останніх 10 днів були нові терористичні акти. Узброєні люди напали на почтовий віз та заграбили більшу суму гроша. Люди ці буцімто належали до українських націоналістів. У бійці з ними згинув один польський поліцай.

ЗА РЕВІЗІЮ РЕПАРАЦІЙНИХ ДОВГІВ.

БАЗИЛЕЯ. — Банкова комісія, що представляє десять держав, прийшла до переконання, що репараційні довги, які платить Німеччина, та цілий плян Йонґа повинні бути піддані основній ревізії, бо вони підривають господарку цілого світа.

ПРАЦІ КОЛО НОВОЇ ЕСПАНСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ.

МАДРИД. — Конституційна комісія еспанського парляменту вже викінчила проєкт еспанської конституції та предложила його президентови парляменту для віддання під дискусію та голосовання повної палати.

Конституція має признавати широкі права Каталонії, яка стає майже самостійною державою в межах еспанської федерації.

Конституція підриває сильно монархістичний рух, бо каже віддати на державу всі ті землі, які еспанські шляхтичі дістали від короля за останніх пятьсот літ у заміну за грошеві позички королеви.

Який ужиток думає держава зробити з королівських посілостей, видно, для приміру, з того, що модерно уладжену фабрику ковбас, виставлену королівською родиною, уряд перемінив на шпиталь для дітей, хорих на сухоти. З фабрики викинено машинерію, внесено туди ліжка, а діти вкриваються простиралами, забраними з королівської палати, з вигафтуваними на них королівськими гербами.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬОНІЗАЦІЯ І ПОГРОМИ — ЧИ УГОДА?

Український нарід, де би він не жив, слідить з великим напруженням за всякими проявами, що мають якийнебудь звязок з польською угодою. З того, що доходить до нас з краю, виходило би, що політичний провід старого краю станув на тім, що не ялося робити ніякого політичного кроку, який зводив би українську справу на західньо-українських землях до внутрішньої справи Польщі.

Українська справа в Польщі набрала останніми часами такого розголосу в світі, що стала міжнародньою, хоч зістала звужена тільки до охорони Українців як „національної меншини" в Польщі. Та це становище є вислідом істнуючої наразі дійсности: Версальського договору і його послідовностей. Та поправді ті, що беруться розчовпувати справу „української меншини" в Польщі, а зосібна справу „пацифікації", добре розуміють цілу ширину цеї проблеми, яку приходиться їм розбирати.

І тому добре, коли міжнародня арена дізнається, що ніяке українське відповідальне народнє представництво не дасть ніколи своєї згоди на те, щоби Польщі признати право до західно-українських земель. Та разом з тим мусить іти в парі пропаґанда, яка висвітлює, що й з польського боку нема ніяких даних до українсько-польського зближення, що теперішній момент, коли ходить о міжнародній ґрунт, ледви чи не найважніша справа.

Бо коли нема нахилу до угоди з українського боку, та коли нема ні одної польської ґрупи, яка дійсно бажала би собі такої угоди, тоді стане для міжнародніх чинників ясним, що західно-українські землі під Польщею є дійсно тереном, на якім скорше чи пізніше мусить розігратися нова траґедія.

Тому важним є те, що пише на тему польсько-української угоди „Ґазета Варшавська" з дня 31 липня б. р., орґан польської народової демократії, себто тої ґрупи, яка є наділі дійсним виразником польських почувань. Отсей орґан уважає угоду з українськими партіями „угодою з тенденціями, які знаходять свій вияв в ярких актах терору і в зневажуванні Польщі на міжнародньому терені". Ендеки заявляються тільки за таку політику, яка „стреміла б до всестороннього скріплення польських сил". Знову другий ендецький орґан, „Курер Поранни", заповідає в числі з 3 серпня замісць угоди нову „пацифікацію" і нові погроми. Оттак виглядає дійсна „угода", про яку повинні знати Комітет Трох і Ліґа Націй.

НОВІ АРЕШТИ НА СОВІТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Загальна господарська політика колоніяльного визиску України, яку провадить Москва вже роками, як також примусова колективізація рільництва, особливо за останні два роки, довели українські народні маси до таких неймовірних злиднів, які панували хіба підчас так званого військового комунізму.

Дійсно, нині знову нависла примара голоду на Совітській Україні. Усюди відчувається величезна недостача не лише мануфактури, шкіряних виробів, паперу, мила та інших промислових виробів, а також в нечуваних розмірах не вистарчає навіть таких споживчих продуктів, як молоко, масло, сало, мясо, ріжна городина та садовина.

І таке становище панує не лише по містах та промислових центрах, а навіть по селах, бо совітська влада насильно по примусовим державним цінам стягає від селян не лише збіжа та городину, а також рогату худобу, овець та свиней. Крім того у звязку з колективізацією самі селяни понищили чимало худоби або вона у великій скількости загинула по радгоспах та колгоспах внаслідок загальної негосподарности, недостачі кормів та недбалости.

Компартія сподівалася, що через запровадження системи особливих набірних книжок, по яким члени профспілок одержують ріжні товари та продукти з державних або кооперативних крамниць по твердим цінам, можна буде забезпечити постачання принаймні робітників та службовців. Наділіж виходить так, що навіть робітники важкої промисловости (катеґорія А) незабезпечені як слід товарами та продуктами. Ще в гіршому становищу перебувають робітники легкої промисловости та службовці (катеґорія Б).

Так протягом 1930—1931 р. державні та кооперативні крамниці мали можливість безупинно постачати лише хліб (звичайно чорний, бо совітська влада вивозить пшеницю за кордон), цукор (минулого року був дуже гарний урожай цукрових бураків), сіль та оселедці. Щож до інших продуктів, то не завжди можна було дістати навіть бараболю, капусту, бураки та олій, не кажучи про мясо, масло, молоко та сало.

Таксамо по набірним книжкам дуже важко дістати одяг та взуття, бо їх не завжди вистарчає навіть ударникам (робітники, які працюють понад норму та через те користаються певними привілеями).

Совітські можновладці ще й нині галасують, що загальна скрута та злидні незабаром зникнуть, настільки вдасться закінчити пятирічку. Проте робітники, селяни та службовці, а ще більше інші верстви населення вже перестали вірити цим запевненням, бо хоч пятирічний господарський плян і переводиться в життя, а тимчасом загальне становище зовсім не кращає. Навпаки, матеріяльні умовини життя останніми роками все гіршають, бо політика упромисловлення Сов. Союзу та колективізація рільництва побудовані на системі нечуваного визиску усіх верств населення.

Що правда, совітська влада тримається ще досить міцно, але загальне невдоволення та обурення нинішньою політикою, як також ненависть до кривавого та брутального режіму вже досягли давно небувалого напруження.

Зрозуміло, що на совітській Україні такі антибольшевицькі настрої та настановлення послідовно прибірають національно-сепаратистичний характер, бо українське населення вже переконалося, що Москва лише грабує Україну, що вона вигадала так звану українізацію длятого, щоб таким робом легше було тримати владу в своїх руках та виправдувати московський окупаційний режім.

Московські аґенти на Україні, побоюючись вибуху української національної революції, всю свою увагу скерували на те, щоб приборкати розвиток українського націоналізму. Саме з цею метою вони перевели масові арешти поміж Українцями в 1929 році, виточили процес у 1930 році проти визначних українських діячів на полі науки, літератури та освіти, а також шляхом терору добилися „самоліквідації „Української Автокефальної Церкви".

Проте незабаром виявилося, що цих брутальних заходів не вистарчає для затамування українського визвольного руху. Тому колишні чекісти також протягом біжучого року почали переведоти масові арешти поміж Українцями. Цим разом вони накинулися вже на Українців-Галичан, на комсомольців та комуністів, як також на Українців-старшин з „червоної армії" та інших, намагаючись приточити їм приналежність до якоїсь таємної антибольшевицької орґанізації.

І от вже майже пів року перебувають у вязницях такі Українці, як ґенерал Косак, проф. Цьокан, проф. Індишевський, брати Мельники, Микола Стасюк, проф. Мазуренко, Микола Шраг, інж. Чечель, Павло Хрестюк та безліч інших Українців. Крім того частину увязнених вже розстріляно, частину вислано за межі України, а ще інші Українці, хоч і залишилися на батьківщині, але втратили працю та фактично засуджені на голодування.

Між іншим вислано за межі України навіть таких комуністів-Українців, як бувший комісар фінансів Полоз, бувший совітський посол Михайло Левицький, бувший академик Яворський і т. д.

Яка доля увязнених, годі передбачити. Чекісти домагаються, щоби вони призналися до якої вини та покаялись. Тоді мабуть буде виточений проти них показовий політичний процес з метою компромітації української визвольної ідеї, як це вже робилося підчас процесу проти Союзу Визволення України в 1930 р.

Коли чекісти за браком належного матеріялу та з інших причин уважатимуть недоцільним аранжувати новий процес, то увязнених чекають ріжні кари, включно до розстрілу.

Будь що будь, але ці недавні арешти та висилка Українців-старшин, кооператорів, студентів-комсомольців і навіть комуністів або дотеперішних прихильників совітської влади виразно свідчать про те, що зачароване коло, в якому вже роками перебуває московський окупаційний режім на Україні, все звужується. Не виключене, що Москва незабаром прийде до думки, що не лише українізація, а навіть саме істновання Совітської України з окремим урядом являється загрозою для московського панованння.

Фактично вже й тепер харківський уряд користається мінімальними правами та компетенцією, являючись власне виконавчим органом Москви. Проте він до деякої міри примушений рахуватися з інтересами українських народніх мас та стримує дещо ті безмежні апетити колоніяльного визиску, з якими московські можновладці намагаються використати природні богацтва України та працю українських народніх мас для господарського розвитку Росії.

Тому саме Москва з певним недовірям та підозрінням ставиться навіть до таких своїх аґентів на Україні, як Петровський, Чубар, Скрипник і т. п.

Не дивно, бо український сепаратизм та національна революція, наче якась жахлива примара, не дають спокою московським можновладцям, бо вони побоюються, що саме Україна може стати могилою для пролетарської диктатури на сході Европи.

Б. Дніпрянський.

В суді.

Судля: Пане Дерун, ви відповідаєте за фальшування грошей.

Дерун: Яке фальшування? Адже я маю камяниці, поле і готівку в золоті, — значить підклад під валюту. Польща друкує гроші, хоч не має підкладу і ви цего не називаєте фальшуванням.

— ‹› —

В школі.

(Автентичне).

Вчитель: Сполуку вод з кругом суші звемо земною кулею. Розумієте?

Діти: Розуміємо.

Вчитель: Отже, Івасю, чим є сполука суші з водою?

Івась: И, и... болотом.

Буря.

Коли в присутности женщини станеш хвалити другу, їй нелюбу женщину, буде буря.

Коли згадаєш дівчині за її доброту й розум, а не згадаєш за красу, буде буря.

Коли дурному даш мудру раду, буде буря.

Карло Чапек.

ПРИГОДИ ПОДРУЖОГО ОБМАНЦЯ

—o—

— Це правда, — сказав детектив Голуб і злегка відкашельнув. — Ми з поліції не любимо якихсь екстра й небувалих пригод. Ми також не любимо нових людей. Такий старий, досвідчений злочинець, то є зовсім інша праця. Передівсім зараз знаємо, що зробив це, бо то його ділянка. Подруге, знаємо, де його знайти, а потрете, не робить нам ніяких короводів і не заперечує, тому, що вже знає, що то не оплатиться. Пані, з таким досвідченим чоловіком працювати то одна радість. А я вам скажу, що й у тюрмі тих фахових злочинців дуже люблять і довіряють їм. Вони, ті новики, та припадкові винуватці, це найбільші кверулянти*) та впертюхи й нiщо їм не догодить. А такий старий кримінальник знає, що арешт то ризико праці тай так то без потреби не затроює життя ні собі ні тим іншим. Та воно, поправді, вже сюди не належить.

Раз, тому пять літ, діставали ми з усіх сторін і закутин повідомлення, що на чеській провінції показався невідомий подружий обманець. Згідно з описаними був це постарший мущина, такий товстіший, лисий, з пятьма золотими зубами. Називав себе Мілером, Прохазкою, Шімеком, Шебеком, Шіндеркою, Біликом, Громадкою, Піводою, Берґером, Бейчеком, Сточесом і ще всіляко. До чорта, той опис не згоджувався ні з одним нашим подружим обманцем; то мусів бути хтось новий. І так мене покликав наш пан радник тай каже: „Голубе, ви все робите службу по залізницях — коли вже десь ідете, то вважайте, чи не стрінете десь якого хлопця з пятьма золотими зубами.

— Ну, добре, я став заглядати людям у поїзді на зуби тай до чотирнацятьох днів надибав трох мущин з пятьма золотими зубами. Мусіли мені леґітимуватися, та, Господи Боже, один з них був шкільний інспектор, а один навіть посол, тому не питайтеся, пані, як мене виганьбили вони тай ще потім як мене виганьбили мої. То воно мене так розсердило і я вцелесив собі, що того драба мушу дістати в свої руки. Воно, що правда, не була моя справа, та я сказав собі, що мушу пімститися на ньому.

І так я заходив приватно до всіх тих обманутих дівчат і вдів, від яких той золотозубий гільтай видурив гроші за обіцянку подружжа. Ви не повірили би, як то не можуть виговоритися та як заводять потім ті обмануті дівчата і вдови. Всі бодай погоджувалися щодо того, що то був інтеліґентний та солідний мущина і що мав золоті зуби й так гарно та прилично говорив про родинне життя. Одначе ніодна не взяла від нього навіть відтиску пальця. То вам страшне, які ті жінки легковірні. Одинацята жертва — то було в Камениці — мені серед сліз оповідала, що той пан був у неї тричі. Все приїздив поїздом пів до одинацятої передполуднем; колиж востаннє відходив з її грішми в кишені, глянув на конскрипційне число її домика та здивований сказав: „Гляньте, панно Марійко, чи то не Божа воля, щоби ми подружилися! Ви маєте число дому 618, а я до вас усе виїжджу в 6 годині 18 хвилин. Чи то не добрий знак? — Коли я це почув, кажу: „Пані, це далебі, добрий знак". І я якстій витягнув розклад їзди тай дивлюся, з котрих стацій відіздить поїзд в 6-тій годині 18 хвилин і має злуку з поїздом, який приїздить до Камениці в 10-тій годині 35 хвилин. Колиж я це все порівнав собі і викомбінував, побачив, що то найскорше міг би бути поїзд зі стації Бистшіце-Нововес. Це, знаєте, залізничий детектив мусить визнаватися в поїздах.

Самособою, як лише я мав перший вільний день, поїхав на стацію Бистшіце-Нововес і питаюся, чи не їздить відтам замітно часто такий товстий пан із золотими зубами. Їздить, сказав мені начальник стації, а є це пан Ляціна, подорожуючий торговельник. Живе онтам у долішній вулиці. Саме вчора вечером приїхав відкілясь. Так я йду за тим паном Ляціною. По дорозі стрінув я таку дрібну й чистеньку жінку тай питаюся: Чи тут живе пан Ляціна? Це мій чоловік, відповіла, та він тепер по обіді спить. Не шкодить, кажу, й іду в хату. На канапі лежить чоловік без сурдута тай каже: Йой, а це пан Голуб. Момо, подай йому крісло.

Тут мені пройшла вся злість. Таж то був він, старий аґент від льосів, Пліхта, знаєте, що то роблять ті льосові обманства. Той Пліхта сидів уже може з десять разів. Як здоровлячко, Вінцку, повідаю, то ти вже не робиш льосів?

— Та ні, — відповів Пліхта й сів на канапі. Пане Голуб, воно вимагає багато біганини, що аж ну, а я вже не молодий. Пятьдесять два роки, то вже чоловік рад трохи відпочати. Ходити від хати до хати, це вже не для нас.

— Тому ти взявся за подружі обманства, бачиш, ти гільтаю, — кажу йому.

Пліхта лише так зітхнув. — Пане Голуб, сказав, чоловік мусить щось робити. Знаєте, як я сидів востаннє, то мені зіпсувалися зуби. Я гадаю, що то з тої сочевиці. Тому я мусів дати направити собі їх. А то ви не повірили би, пане Голуб, який кредит дістає чоловік на золоті зуби. Вони збуджують довіря, і такий чоловік ліпше травить і товстіє.

— А де маєш гроші? — питаюся його. — Я тут у записнику маю одинацять твоїх обманств, то тоно дає нетто двіста шіснацять тисяч корон. Де маєш їх?

— Алеж, пане Голуб, сказав Пліхта, то знаєте, все тут належить до моєї жінки. Торговля то торговля. Я не маю нічого, крім того, що маю при собі: себто шістьсот пятьдесять корон, золотий годинник і золоті зуби. Мамо, я піду з паном Голубом у Прагу. Пане Голуб, я ті зуби мушу ще сплачувати. Це коштуватиме триста корон, то їх тут і лишу.

— А сто пятьдесять корон має дістати твій кравець, — пригадала жінка.

— Правду кажеш, — сказав Пліхта. — Пане Голуб, я люблю точність. Нема над те, як у всьому придержуватися порядку, таки так.

Порядок пізнати чоловікові з лиця. Коли не маєш довгів, можеш кожному глянути в очі. Це вже належить до ґешефту*) пане Голуб. Мамо, обчисть мені трохи плащ, щоби я не робив тобі в Празі стиду. Так, можемо йти, пане Голуб.

Тоді той Пліхта дістав пять місяців. Ті жінки вам у більшости перед розправою заявили, що ті гроші дали йому добровільно та що йому дарують їх. Лише одна баба нічого не подарувала йому, а то була багата вдова, яку він натягнув лише на пять тисяч.

Пів року пізніше я довідався, що знову є якісь два обманства. То буде Пліхта, сказав я собі, одначе далі я тим не займався. Тоді я мав досить роботи в Пардубицях на стації. Там гостив один „куферник", знаєте, з тих, що крадуть клунки на пероні. Я мав може з годинку від Пардубиць в однім селі мою родину на літнищі, то я взяв для них у валізку ковбасок й іншої вудженини. То знаєте на селі це рідкість. Коли так їду, перейшов я з привички цілий поїзд. І в однім купе сидить вам Пліхта з такою старшою жінкою тай щось викладає їй, який то цей світ зіпсований.

— Вінцку, повідаю, вже знову комусь обіцюєш подружжа?

Пліхта зачервонівся і зараз оправдався в тієї жінки, що має з тим паном торговельну справу. Колиж зі мною вийшов на східки, каже докірливо: Пане Голуб, того ви не мусіли би робити мені перед чужими людьми. На мене вистане моргнути і я йду. Чому мене шукаєте?

— Маємо тут знову дві справи, Пліхто, кажу йому. Та я маю нині іншу працю, я тебе передам жандармам у Пардубицях.

— Алеж, пане Голуб, того мені не робіть. Я вже привик до вас, ви мене також знаєте, піду радше з вами. Добре, пане Голуб, так по старій знакомости.

— Це годі, кажу, я насамперед іду до моєї родини, то є годинка дороги. То щож я робив би з тобою?

— Я вас підпроваджу, пане Голуб, — просив Пліхта. — То бодай та дорога краще мине вам.

Так то той Пліхта пішов зі мною. Коли ми вже були за містом, каже: Позвольте, пане Голуб, я вам цю валізку понесу. Дивіть, пане Голуб, я старший чоловік, колиж ви мені перед людьми тикаєте, то це робить таке дивне враження.

Так я його представив своїй жінці та шваґровій, як свого старого приятеля, пана Пліхту. Знаєте, моя шваґрова досить гарна дівчина, а має двацять пять літ. Та той Пліхта так гарно й переконуючо говорив, і дав дітям бомбонів; словом, коли ми випили каву, сказав Пліхта, що пішов би з дівчиною та дітьми на прохід і лише так моргнув на мене, бо то ми мущини розуміємося та що я маю з моєю жінкою щось поговорити. Такий був джентельмен той Пліхта. Колиж за годину вернулися, діти вели пана Пліхту за руки, шваґрова була наче ро-

*) Кверулянт — той, що вічно зголошується в своїх наставників з зажаленнями, скаргами.

*) Бизнес.

ЗЇЗД УКРАЇНСЬКОЇ СТРІЛЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ.

(Звіт).

Зїзд Української стрілецької Громади відбувся дня 30-го травня 1931 року.

Збори почалися в год. 11-тій передполуднем в салі Українського Народного Дому в Ню Йорку в присутности делеґатів Стрілецьких Гуртків з околиць.

Збори відкрив голова громади д-р Волод. Ґалан вшануванням памяти поляглих товаришів зброї.

Після вибору президії зїзду, якою вибрано одноголосно Управу Громади і відчитання привітних телеграм, які наспіли від: Стрілецьких Гуртків, Відділу ОДВУ ч. 11., д-ра Сіменовича, полк. Шаповала з Шикаґо і д-ра Смука збори приняли слідуючий порядок нарад:

1. Звіт Управи.
2. Дискусія над звітом і уділення абсолюторії Управі.
3. Відносини У. С. Г. до Рідного Краю.
4. Вибір нової Управи.
5. Внесення і запити.

Звіт голови У. С. Г. був як слідує:

Праця кождої американсько-української організації — а тимбільше організації чисто ідейної, а не бизнесової — є в повній залежности від подій в краю. І тому в тому звіті про діяльність Громади за минулий рік, побіч ділового звіту, мушу торкнутися цих відносин, які мали безпосередний вплив на цю працю.

Послідний зїзд Громади начеркнув певну працю, а зокрема дав поручення виготовити військовий Альманах. Йдучи за цими вказівками, я виготовив плян Альманаха, який був одобрений редакційною комісією та розіслав запрошення до поодиноких авторів обробити окремі питання. Як цілість Альманах мав би дати відповідь на всі питання військової політики української держави і заключав би такі теми: 1) Історія Української Армії; 2) Армія і Держава; 3) Стратеґічні границі України (в двох частинах); 4) Українська Армія в минулому і майбутньому; 5) Українська Фльота в минулому і майбутньому; 6) Стратеґічне значіннє Чорного моря і Дарданелів для України; 7) Модерна воєнна техніка; 8) Летництво; 9) Мілітарне виховання модерних націй і України; 10) Санітарний відділ Армії; 11) Значіннє пласту для Армії; 12) Транспорт України.

До участи в працях Альманаху я запросив слідуючих ґенералів: Дельвіґа, Юнакова, Курмановича, Петрова, Павленка, Шандрука, Савченка, Більського, Безручка, Удовиченка, Капустянського, кап. Шрамченка та Військово-історичне Товариство з Праги. Всі автори приняли запрошення, лиш три відмовилися через нудугу, однак прислали свої вказівки і побажання повного успіху в зачатій праці. Досі наспіло вісім статей. Зогляду на розкинення авторів по ріжних державах, переписка затягалась незвичайно довго, а крім цего деякі автори бажали подрібніших інформацій відносно пляну праці та обсягу їх статей, щоби не повторювати одного предмету в двох ріжних статтях.

Військовий Альманах не був би повний, колиб у ньому не були порушені господарські справи даної країни, а зокрема засоби цеї країни для ведення війни і її господарська самовистарчальність. Я просив проф. Тимошенка о таку статтю для Альманаха, однак виказалося, що в одній статті годі обговорити ціле господарське життя і тому проф. Тимошенко згодився взяти на себе виготовлення Господарського збірника, який як цілість охоплював би ціле господарське життє України. Крім цього такий збірник, виданий англійською мовою, мав би величезне значіннє для пропаґанди, бо булаб це перша цього роду праця. Стрілецька Громада зобовязалася заплатити за всі подрібні статті та видати їх. Дотепер ми заплатили за девять статей і всі вони знаходяться у проф. Тимошенка, котрий переведе їх редацію. Крім цего Громада розписала конкурс на Господарську працю через Рідну Школу і призначила на це 75 дол. Як нам доносять, нагороду одержала праця д-ра Коберського на тему: Значіннє України в міжнародному господарстві. Ця праця стає теж власністю Громади і буде поміщена в Господарському Збірнику. Зогляду на кошти англійське видання Господарського Збірника перебрало Обєднання. Громада старалася дати авторам хоч малий гонорар за їх статті і цеї засади повинні придержуватися на будуче, щоби хоч частинно винагородити авторів за їх працю.

Крім цеї праці підготовки цих збірників громада вела сильну акцію поширення військової нашої літератури серед американської іміґрації, а зокрема календарів Червоної Калини та Літопису. В минулому році розіслано поверх 2,000 календарів. Через те, що видавництво не придержувалося вказівок Громади, наступила певна проволока в продажі календарів. Головну акцію з календарами вів т. Свистун як скарбник і т. Ворончак, який стратив не один вечір на пакуванню та їх розсилці.

Безпосередної акції в інших напрямах Громада не вела задля подій в старім краю, які забрали всі сили громади в тому напрямі. Мушу ствердити з великим вдоволенням, що в тому випадку наглої небезпеки Громада вповні оправдала вложені на неї обовязки і мушу ствердити, що Стрілецькі Гуртки і їх Управи зрозуміли момент і після нього веля свою працю. Маю на думці справу протестаційної акції. Думаю, що не помилюся коли скажу, що маніфестаційні походи в Клівленді, Филаделфії, Ню Йорку, Дітройт, Шикаґо та Пітсбурґу були безпосередним висл dом праці наших місцевих гуртків, а вся пропаґандивна праця серед чужинців зроблена в великій мірі силами Громади. Не хочу тим сказати, що вся заслуга в уладженню протестаційної акції припадає Громаді, але хочу піднести, що стрілецька вирозумілість і терпимість та ставлення народної справи понад релігійність чи парвійність мали чималий вплив на влаштовання цих імпозантних маніфестацій та ведення протестаційної акції взагалі.

Дальше слідувзв звіт скарбника У. С. Г., т. Т. Свистуна.

Приходи.

Вкладки від Стрілецьких Гуртків.	$ 90.75
Для У. В. О.	589.29
Для інвалідів	73.05
Календарі Червоної Калини за 1930 р.	109.00
Календарі Червоної Калини за 1931 р.	254.00
Злучені Орґанізації м. Филаделфії на народні цілі	780 00
Стрілецька вечера за 1930 р.	217.40
Літопис Червоної Калини	9.50
Тов. ім. Ю. Головінського	15.00
Ріжні дрібні приходи	82.19
Всіх приходів за 1930/31 рік	$2,220.18
З переносу за 1927/30	250.87
Загальна сума приходів	$2,471.05

Розходи:

Загально-народні цілі	$1,391.00
Українські видавництва	333.75
Тот. „Просвіта" у Львові, вкладка	5.00
Пропаґанда у Филад.	25.00
За статті до Альманахів	135.00
Привітна телеграма до Литви в день Витовта	7.92
За шапки Українського Леґіону	60.00
Стрілецька вечера за 1930 рік	219.85
Тов. Горожан за льокаль за 1930 і 1931 р.	45.00
Адміністраційні видатки	41.30
Ріжні дрібні видатки	48.99
	$2,312.81
Всіх розходів за 1930 1931 рік	$2,312.81
Остається в касі на 1931/32 рік	158.24
Загальна сума розходів	$2,471.05

Касові книги були провірені контрольною комісією, і згідність рахунків був потверджений підписами: Семен Лев і Гриць Грицишин.

До касового звіту треба ще додати, що на зїзді О. Д. В. У. Відділ 11., передав із желанями $25.00 на УВО.

Над звітами вивязалась жвава дискусія. По дискусії вирішено приспішити видання Військового і Господарського Альманахів.

В тім часі прийшли на наради делеґати Литовського Леґіону.

По їх привитанню представники литовського леґіону заявились за тісною співпрацею з Українською Стрілецькою Громадою, а зокрема за спільне видання Військового Альманаху, в якому взялиб участь теж литовські військові орґанізації. Після основної дискусії рішено створити сталий звязковий комітет, зложений з трох представників обох леґіонів, який то комітет мав би виробити план співпраці.

Представників до сього комітету від У. С. Г. має призначити Стрілецький Гуртoк ч. 2.

На внесення д-ра Мишуги одноголосно принято звіт Управи У. С. Г.

Відтак слідував реферат голови У. С. Г. про відносини У. С. Г. до Рідного Краю. Звіт був досить обширний і порушував багато важних справ. З огляду на характер справ реферат сей буде поміщений окремо.

Над рефератом вивязалась дуже горяча дискусія, якої вислідом були слідуючі резолюції:

Стрілецький Зїзд витає всякі прояви активної боротьби проти займанців на українських землях і зокрема підкреслює, що саме для цієї боротьби повстала УВО, започаткована й ведена бувшими членами української армії.

Вести активну боротьбу в умовинах цілковитого поневолення нації є справою надзвичайно складною й тому не можна обійтися без промахів і невдач. Не диво, що ті промахи й невдачі підпадають під критичні осуди громадянства. Однак осуди і діяльність УВО з боку деяких українських кол не відповідають вимогам конструктивної критики, а обраховані на дешевенькі сензації. Можна висловлювати думки відносно того, чи доцільно втягати до УВО молодь, чи тільки старців, чи вести терористичну або саботажову акцію й як та чи давати про них публичні заяви чи ні, можна говорити й писати, чи для роздобуття потрібних коштів має УВО переводити експропріяції чи спертися на допомогу українського громадянства, можна заперечувати доцільність революційної боротьби й обстоювати леґальну орґанічну роботу, але не можна за критику вважати того, коли посуджується УВО в провокаторстві, а її активним членам, відомим із своєї саможертвенної діяльности, відмовляється ідейности, патріотизму й посвяти та в добавок очернюється в самозванстві.

Піддавати в сумнів морально-ідейні вартости провідників української визвольної боротьби є історичною властивістю наших відвічних національних ворогів. Сумно, коли цею властивістю позначають себе Українці а ще сумніще, коли це роблять бувші члени української армії.

Супроти того Стрілецький Зїзд кладе в обовязок Головній Управі повести з цими деморалізуючими проявами як найрішучішу боротьбу та рівночасно закликає ввесь свідомий український загал станути в допомогу визвольній боротьбі, її зісилити та не дати пропасти цій Великій Ідеї, за здійснення якої поклав наш нарід чимало вже жертв.

Резолюція в справі „Діла":

Стрілецька Громада вважає, що поступок редакції „Діла" в справі запиту „де поділося двацять тисяч дол.", зібраних Обєднанням, є демаґоґією, яка в звязку з останніми ревеляціями „Діла" і тут повторюваними сплетнями деяких українських ґазет внесла непорозуміння серед певної частини українського загалу.

Стрілецький Зїзд, стоячи на становищі чистоти громадської моралі, яка є мірилом всякої національної роботи, пятнує згаданий виступ редакції „Діла" як аморальний, а в своїх наслідках розкладовий чинник невідповідальної ґрупки редакторів.

Зїзд закінчено відспіванням українського національного гимну.

По Зїзді відбулася спільна вечера.

Теодор Свистун,
секретар Зїзду.

У ворожбита.

— То ви ворожбит і умієте сказати то, що буде?

— Так, чим можу служити?

— Будь ласка і скажіть мені, де мій муж піде по смерти, чи до неба, чи до пекла, бо я не хтіла би з ним зійтися.

К.

жечка, а при прощанні йому дуже довго стискала руку.

— Слухай, Пліхто, кажу йому потім — як це тобі прийшла така думка завертати голову нашій Марійці?

— Це вже така привичка, сказав Пліхта майже сумно. Пане Голуб, я вже тут нічого не винен, це роблять ті зуби. Я маю з того лише неприємности, що аж гей. Я з жінками ніколи не говорю про любов, воно невідповідне для моїх літ. А бачите, саме на те найбільше ловляться. Так собі часом кажу, що мене не люблять навіть задля мене самого, а задля користи, тому що виглядаю на добре ситуованого.

Колиж ми знову були в Пардубицях на стації, кажу йому: Пліхто, я таки мушу передати тебе жандармам, бо маю тут викрити одну крадіж.

— Пане Голуб, просив Пліхта, то за той час посадіть мене тут у гостинниці. Я скажу дати собі чай та перечитаю собі часописи — осьтут маете гроші, є там чотирнацять тисяч і ще щось. Таж без грошей вам не втечу, бо навіть не маю чим заплатити видатків.

Так то я його посадив у стаційній гостинниці тай пішов у своїй справі. За годину глянув я крізь вікно: сидів на свойому місці, на носі золотий цвікер і читав часопис. За якої пів години я був готовий та йду за ним. Тепер уже сидів при сусідньому столі з якоюсь білявкою та гостро картав послугача, що дав їй у каві шкірку. Колиж побачив мене, попрощався з тією жінкою та приступив до мене. Пане Голуб, повідає, не могли би ви мене забрати щойно за тиждень? Я мав би тут саме якусь працю.

— Дуже багата? — питаюся його.

Пліхта лише махнув рукою. Пане Голуб, шептав, вона має крамницю і дуже потребуваλаб досвідченого чоловіка, щоби її в дечому порадив. Тепер саме має платити якісь нові машини.

— Аґа, жовтодзюбе, ходи, я тебе представлю. І йду до тієї жінки. Далебі, ти, Льойзичко, повідаю, ти все ще ловиш таких старших мущин?

Ця білявка зачервонілася аж по шию та сказала: Ісусе Христе, пане Голуб, я не знала, що той пан, то ваш приятель!

— Так уважай, щезни, кажу їй. Пан радник Дундир хотів би говорити з тобою. Ти знаєш, він це називає обманством.

Пліхта збентежився. Пане Голуб, сказав, та я далебі не повірив би, що ця жінка то обманниця!

— Так, кажу йому, а до того ще легка жінка. Уяви собі, що виманчує від старших мущин гроші обітницею одружіння.

Пліхта попросту поблід. Тьфу, до чорта, сплюнув він, і має чоловік тим жінкам вірити! Пане Голуб, то вже кінчиться все!

— Так чекай, я на те, я тобі куплю тікет до Праги. Другу чи третю?

— Пане Голуб, боронився Пліхта, то шкода грошей. Як арештований маю право на безплатну подорож і вже. То вже мене відвезіть за державні гроші. Наш чоловік мусить ратуватися з кождою шісткою.

Цілу дорогу аж до Праги відказував Пліхта на ту жінку. То вам було найбільше моральне огірчення, яке я коли-небудь бачив. Колиж ми висідали в Празі, повідає Пліхта: Пане Голуб, я знаю, цим разом то буде сім місяців. А мені цей вязничний харч не виходить на здоровля. Бачите, я рад би ще бодай раз порядно наїстися. Тих чотирнацять тисяч, що ви взяли в мене, то все, що мені принесла остання пригода — так хай маю з того бодай одну вечеру. А я вам радо зреванжувався би за це кавою.

Так ми пішли оба до одної ліпшої гостинниці. Пліхта казав собі дати розбратель і випив пять пив, а я заплатив це з його грошей, та він передтим іще тричі перерахував рахунок, щоби нас вейтер не ошукав.

— Так, а тепер до дирекції, кажу.

— Хвилиночку, пане Голуб, озвався Пліхта. Я мав з тією останньою пригодою великі видатки. То були чотири подорожі там і назад по сорок вісім корон, це дає триста вісімдесять чотири корони. — При цьому вложив цвікер і рахував на клаптику паперу. — Потім дієти, скажімо, трицять корон на день — я мушу гарно зїсти, пане Голуб, це належить до ґешефту. То разом буде сто двацять корон. Потім я дав тій пані китичку за трицять пять корон, то знаєте, це вже така чемність. Заручиновий перстенець коштував двіста сорок — був лише позолочуваний, пане Голуб. Колиб я не був чесна людина, сказав би, що золотий та порахував би шістьсот, таки так. Потім я купив їй торт за трицять корон. Далі маємо пять листів по короні й оголошення, на яке я з нею зазнакомився, коштувало вісімнацять корон. То разом буде вісім сот трицять дві корони, пане Голуб. Прошу вас, ті гроші мусите мені відрахувати. А я їх лишу собі у вас. Я люблю порядок, пане Голуб. Бодай цю річ мушу мати покриту. Так, а тепер можемо йти.

Колиж ми вже були на сходах поліційної команди, пригадав собі той Пліхта нараз: Пане Голуб, таж я тій пані подарував ще фляшечку перфуми. Тому маю ще двацять корон на моє конто.

Потім старанно висікався й дав себе спокійно відвести.

(Зі збірки: „Повідки з другої капси" переклав **М. Н.**).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МОЇ ВРАЖІННЯ З КОНЦЕРТІВ.

В суботу, дня 8-го ц. м., був я запрошений за старанням п-ні Раймонд-Бравн (відомої з своєї боротьби за політичні права жінки) і моєї пяністки на вечеру до президента хемічної фірми „Сквибс", пана Вайкера, як ґість і солїст в концерті, влаштованім в роскішній віллі в Порт Вашінґтон на Лонґ Айленд. Підчас вечері, сидячи ліворуч господині дому, побіч розмови про справи музики в Ню Йорку, в якому вона грає ролю меценатки штуки, зійшла мова на музику на Україні, а потім на Українців. Українець все хвилюється, як мусить давати інформації про свій рідний край. Мимоволі відчувається, що так мало зроблено для пропаґанди українства, та що інформації, доступні Американцеви з енциклопедії „Британіка", написані Москалем сухо, якнебудь, оттак, щоби збутися інформацій про „хахлів". Хазяйка вкінці зрозуміла і, здається, інтуіцією жінки відчула наші кривди. По веері і по обовязковому відпочинку відбувся концерт. Заграв я з панею Бравн Сонату Цезара Франка, Габанеру Равеля і 2 мої українські твори на теми народніх пісень „Козак нетяга і ворон кінь" і пісню про „Чабана" з з Поділля. Ті українські твори зробили велике враження, а останню треба було повторити. Хазяйка запросила ще на домашний концерт в домі в Ню Йорку, а також один з гостей. Гості розїхалися, а я побув у містера й місіс Бравн гостем три дні. На другий день, у неділю, запрошено мене з дружиною і 10-місячною донечкою Ганею до дому містера і місіс Деймс Лейдлов, також у Порт Вашинґтон, на обід. Сидячи коло хазяйки, яку я давніше знаю, почув я її здивовання, що Українці не є Росіянами. Знову треба було довго пояснювати, поки не встали від столу.

Перед концертом хазяйка попросила принести маленьку Ганю, яку хазяйка весело представила Українкою. Концерт відбувся з такою самою програмою як попереднього дня з тим, що повторювано „Козака нетягу". Гістьми були члени нюйорського „товариства" і фінансового світа. А бідний хазяїн, якого спаралїжовання затрясло біржею в Ню Йорку, сидів зворушений на кріслі. В тому домі запрошено мене на чотири домашні концерти в Ню Йорку. По тих концертах стає мені дивним, чому наші Малороси „півці" так бояться українського імени, коли я бачу, що Українцями цікавляться і в богатих та впливових американських кругах.

Роман Придаткевич.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що надзвичайні збори відбудуться в пятницю, 21 серпня, точно в годині 7.30 ввечір, в Укр. Нар. Домі, 217-19 Іст 6-та вул. Є важні справи, тому кождий член має бути на сих зборах. Члени, котрі забрали тікети на аґітацію, а думають, що не продадуть, то просимо звернути на сих зборах, бо хто затримає тікети буде мусів за них заплатити. — ЕМих. Гуцалюк, гол.; Д. Костишин, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 372, повідомляє всіх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в пятницю, 21 серпня, в годині 7.30 ввечір, в домі тов. Головки. Взивається всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. — В. Ярема, предс.; Г. Орецький, секр.

Між нареченими.

— Бачиш Івасю, як поберемося, тоді щойно буде нам добре! Від тітки дістанемо камяницю, від родичів умеблювання шістьох кімнат, а від стрийка з Америки доляри. Купимо ще собі село, заведемо господарство, будемо мати власну повозку так як Кузик з „Відбудови", і...

— Ну, ну, говори далі, золотко, — я так люблю як ти говориш...

МІЖНАРОДНЯ ЕКСПЕДИЦІЯ В ГІМАЛЯЇ.

Оба бігуни земного ґльобу не представляють собою сьогодні такого зацікавлення, як колись, бо їх поперетинали в богатьох напрямках ріжні експедиції і при помочи санок і при помочи наймодерніших комунікаційних засобів, як літаків і цепелінів. Лише горде пасмо Гімаляїв, ці „престоли богів", як їх називають згідно всі народи Азії, бережуть завсидно своєї тайни. Хоч кілька експедицій пускалося на найвищий шпиль землі, на Чомо Люнґму або з англійська Мавнт Еверест (8,882 м.), то ще ні одній з них не вдалося поглянути вниз з гордого вершка.

В останнім році вийшла з Европи „Міжнародня експедиція в Гімаляї" під проводом Німця, проф. д-ра Ґ. О. Диренфурта. В склад цеї експедиції входили Німці, австрійські Німці, Англійці й Швайцарці. Вправді міжнародній експедиції в Гімаляї не вдалося осягнути найвищого шпиля Гімаляїв, то однак вона вернулася з 6,000 прекрасних знимок і 14,000 м. фільмів. Фільма „Гімачаль, престол богів", довга 2,300 м., обігла з великим успіхом кінотеатри всіх континентів. Міжнародня експедиція здобула 4 сімтисячні вершки: Джонсон Пік (7,459 м.), Доден Німа (7,200 м.), Непаль Пік (7,153 метрів) і Рамтен Пік (7,105 м.); чотири понад шістьтисячні й один понад пять тисяч метровий шпиль, крім великого числа височинних просмиків між 4,000 і 6,120 метрів. Джонсон Пік це найвищий шпиль, на якім станула людська стопа. Вправді англійська експедиція на Мавнт Еверест підійшла вище, та вона була лиш під вершком, а не на вершку.

Виправа в Гімаляї получена з дуже великими трудностями. В Гімаляях панують дві зимі: одна (правдива) тягнеться від жовтня до квітня, а друга, монсунова, від липня до серпня. Отже експедиції в Гімаляї можуть пускатися в дорогу або в травні до першої половини червня, або від половини серпня до половини жовтня. Спокійних днів майже нема; сильний вітер шаліє майже що дня довкола шпилів і гранів. Найбільше дається в знаки величезна ріжниця температури між днем і нічю. Коли в ночі температура спадає до —20° С, часто з сильними сніжними метелицями, то в день підноситься вона до +60 до 70° С. Розріджене повітря, в якім є мало кисня, вимагає повільного призвичаєння, бо число червоних тілець крови, яких в однім кубічнім міліметрі є звичайно приблизно $4\frac{1}{2}$ міліонів, мусить збільшитися до 7—8 міліонів. Найбільше дається в знаки на таких висотах віддихання. Показалося, що довший, глибокий віддих альпіністів через ніч зовсім не вистарчає. Віддихати треба устами часто й коротко, найкраще три віддихи на один крок. Найбільше немиле є подразнення віддихових доріг та вершинний кашель, який найбільше подібний до конвульсійного кашлю дітей. Найменша ранка не хоче гоїтися цілими тижнями. Людина спадає сильно з тіла; і так проф. Диренфурт стратив 15 кг., а його дружина 10 кг.

На кінці треба згадати, що міжнародня експедиція в Гімаляї потвердила, що Гімаляї це дуже молоді гори, які, дивним дивом, ще нині безупинно підносяться вгору так сильно, що не перешкаджають цьому атмосферичні опади, які безупинно змивають пасма.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАНІВ СИН.

(16)

Вломник знайшов одіння хлопця, обшукав кишені, але грошей не знайшов. Може вони лежали під його подушкою. Як місяць вийшов на хвилю зза хмари, вломник побачив, що хлопчина лежав на ліжку сам. Хлопчина в тій хвилі отворив очи та пізнав вломника. Цей скорим рухом кинувся до горла хлопця, щоби не дати йому скрикнути. Але в тій самій хвилі він почув, як хлопчина стиснув його зі залізною силою за руки.

У хвилю опісля він почув, як щось схопило його ззаду за горло. Кинувши погляд поза себе, він побачив вид, від якого йому волосся стануло дубом на голові. Це була величезна, груба, волохата малпа, з лиця дещо похожа на людину, яка запускала свої кігті в його горло. Хлопець держав сильно його руки. Вломник не міг рушитися. Ніхто не сказав ні слова. Вломник обкинув поглядом кімнату: де була „бабка" хлопця? Він аж похолов зі страху, як відгадав правду.

—o—

У розпуці він старався звільнитись зі залізних обіймів. Він кидався, копав, бив хлопця по лици, але це лишень ще більше розлючувало малпу. Нарешті малпа потягнула його назад.

—o—

Тіло впало тяжко на землю, малпа запустила зуби в горло, і в голові вломника стало чорно... Малпа піднялася з тіла вломника та отряслася. Хлопець зіскочив з ліжка та діткнувся тіла. Він знав, що Акут убив чоловіка в самообороні, що Акут це звір, не людина, щоби відповідати за вчинки, але він не був в Анґлії, а в дикій Африці, далеко від приятелів, знакомих. Може вони нічого не зроблять йому, але що станеться з його приятелем?